

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-59>

**PROSPECTS OF LEGAL REGULATION
OF CIVILIAN FIREARMS CIRCULATION**

**ПЕРСПЕКТИВА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ
ЦИВІЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ**

Polovchenia A. B.

*PhD in Law,
Mykolaiv Institute of the University
“Ukraine”*

Половченя А. Б.

*кандидат юридичних наук,
Миколаївський інститут
університету «Україна»*

Khavych O.

*attende of Junior Academy of Sciences,
Mykolaiv branch*

Хавич О.

*слухач Малої Академії Наук
Миколаївське відділення*

У Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти – основний (реєстр. № 5708) та альтернативний (реєстр. № 5708-1), які мають багато спільних положень. Вони визначають засади державної політики у сфері обігу вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, а також уперше запропоновано класифікувати цивільну вогнепальну зброю не за призначенням (мисливська, спортивна, бойова), а за технічними характеристиками (автоматична, довгоствольна, короткоствольна, гладкоствольна, нарізна тощо).

Обидва законопроекти передбачають подібні механізми регулювання порядку набуття у власність цивільної зброї, її спадкування, зберігання, носіння, транспортування, використання, вилучення, знищення тощо. Однак вони мають і певні відмінності, основні з яких можна скомпонувати у дві групи. Перша стосується короткоствольної зброї (пістолетів і револьверів). Якщо основний законопроект № 5708 пропонує перелік зброї, яку можуть придбати лише спортсмени та повинні зберігати її винятково в тирі, без права носити її поза місцем проведення спортивних заходів, то альтернативний проект 5708-1 пропонує надати можливість придбавати таку зброю фактично всім охочим, приховано носити її із собою (окрім зон, вільних від зброї) та зберігати в себе вдома.

Але слід зауважити, що законопроект 5708 не є досконалим. Бездумне озброєння населення без належного навчання і прищеплення бодай мінімальної культури поводження з нею може призвести до зростання смертей і каліцтв на вулицях у непередбачуваній кількості. Культура володіння зброєю в українців була, але була

знищена тоталітарною владою СРСР. Отже, на території України протягом 3-х поколінь не просто забороняли вільний обіг зброї, а й викоринювали бажання до цього [5].

Друга група відмінностей стосується Єдиного реєстру зброї, держателем якого, за задумом авторів основного законопроекту, має бути Міністерство внутрішніх справ України (яке веде всі подібні обліки), а на думку творців альтернативного – реєстр необхідно передати до Міністерства юстиції України. Водночас слід зауважити, що Міністерство юстиції України обґрунтовано відмовилося бути його держателем і запропонувало залишити підпорядкування реєстру МВС України.

23 червня 2023 в нашій країні повноцінно запрацював Єдиний реєстр зброї, який передбачає створення Електронних кабінетів. Таким чином українці зможуть отримати послугу не виходячи з дому та без відвідування органів національної поліції, шляхом подачі документів через "Єдине вікно громадянина" або у магазині з продажу зброї. Основними перевагами впровадження ЄРЗ є те, що громадяни зможуть легко отримувати інформацію про свою зареєстровану зброю. Окрім того, завдяки диджиталізації послуг у сфері обігу зброї процедура отримання дозволів буде спрощена.

Альтернативний законопроект № 5708-1 більш детально регламентує контроль над зброєю та набоями, які знаходяться в цивільному обігу [11 с. 55–56]. Його здійснюють органи Національної поліції відповідно до законодавства.

У цих законах спільний перший пункт, а саме, у разі порушення законодавства у сфері обороту зброї та набоїв винна особа несе кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність. Основний закон має другий пункт: «У випадку порушення встановлених цим Законом вимог щодо носіння цивільної вогнепальної зброї, винна особа несе виключно кримінальну відповідальність згідно із законодавством» [12 с. 45].

Альтернативний закон передбачає перевірки дотримання умов зберігання зброї та набоїв суб'єктів господарювання, що здійснюються уповноваженими співробітниками органів Національної поліції за місцем зберігання зброї та набоїв у порядку, визначеному Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності". Перевірки з дотримання умов зберігання зброї та набоїв здійснюються уповноваженими співробітниками органів Національної поліції за узгодженням із власником зброї або на вимогу власника зброї чи особи, яка спільно володіє зброєю, або на підставі рішення суду.

Альтернативний законопроект № 5708-1 більш лояльний до власників зброї під час воєнного стану. Адже він на території, де його запроваджено, забороняє носіння за межами місця постійного зберігання зброї цивільної зброї категорії В та D, але носіння громадянами цивільної зброї категорії С не може бути обмежено [11 с. 56–57].

Основний законопроект регламентує повну заборону на носіння цивільними зброю за межами місця постійного або тимчасового зберігання будь-якої цивільної вогнепальної зброї особами, які не є військовослужбовцями, поліцейськими або представниками інших державних органів, в яких за працівниками закріплено табельну зброю [12 с. 45].

Спільним у цих законопроектів є положення про те що військовослужбовцям та поліцейським дозволяється вилучення цивільної вогнепальної зброї у разі порушення, а в альтернативному уточнюється, що це вилучення тимчасове та з дотримання всіх процесуальних норм.

Через реалії війни до рук українських громадян потрапило занадто багато видів різної вогнепальної зброї включно з тими, що заборонені українським законодавством для зберігання або придбання, наприклад пістолети, тому простіше легалізувати ці види озброєння, ніж переробляти повністю з нуля систему їх виявлення та вилучення.

Література:

1. Лисенко С. Зброя – дозволити не можна заборонити. Режим доступу: https://sensor.net/ua/blogs/3354934/zbroya_dozvoliti_ne_mojna_zaboroniti
2. Проект Закону України «Про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю», № 5708-1. Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72481
3. Проект Закону України Про право на цивільну вогнепальну зброю № 5708. Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72360